

ПРЭСТЫЖ ПРАФЕСІІ

Культура як фундамент развіцця сучаснай моладзі

У Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў паступаюць абітурыенты з розных куткоў не толькі краіны, але і свету. Што матывуе будучых студэнтаў: прэстыж прафесіі, якасць адукацыі альбо магчымасць з першага курсу атрымаваць практычны досвед? Адказ ведае рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў **Юрый БОНДАР**.

— **Усё часцей можна пачуць меркаванне, што цікавасць да сферы культуры ў моладзі зніжаецца. Юрый Паўлавіч, уступныя кампаніі ў вашу ВНУ пацвярджаюць ці абвяргаюць гэты стэрэатып?**

— Я абсалютна не згодны з тым, што інтарэс да сферы культуры змяншаецца. Неабходна разумець, што ў нашу сферу ідуць людзі яркія, у якіх ёсць талент, і яны проста не могуць яго не развіваць. Тут правільней было б казаць пра іншае: каб не страціць такіх людзей, даць ім магчымасць раскрыцца, максімальна рэалізаваць іх здольнасці, мы павінны адаптавацца пад патрабаванні сучаснага свету. А гэта значыць — прапаноўваць дысцыпліны і спецыяльнасці, якія карыстаюцца попытам на рынку працы, адпаведным чынам рэгуляваць кантрольныя лічбы прыёму і змест вучэбнага працэсу, прапаноўваць актуальныя сучасным рэаліям курсы па выбары.

БДУКМ адказна ставіцца да таго, каб цікавасць да ўніверсітэта сярод моладзі не зніжалася. Чатыры гады запар у нас няма праблем з конкурсам, але для гэтага мы аператыўна і адэкватна рэагуем на змены на рынку працы, ведаем настрой і перавагі моладзі.

У галіне культуры, пры ўсіх складанасцях, працуюць каля 50 тысяч чалавек. Можна зрабіць выснову, што не грошы вызначаюць галоўную ролю ў культуры, а павага да прафесіі, разуменне, што менавіта культура фарміруе грамадства і краіну.

— **Як лічыце, ці існуе такое паняцце, як прэстыж ВНУ, і якія ў яго складнікі? Колькі студэнтаў ва ўніверсітэце культуры цяпер і якія спецыяльнасці найбольш запатрабаваныя?**

— Прэстыж — адзін з ключавых фактараў, які матывуе абітурыентаў на выбар той ці іншай навучальнай установы. Просты прыклад: ці добра вы ведаеце, якія каледжы ёсць у Оксфардзе, па якіх спецыяльнасцях там вядзецца падрыхтоўка, якія дысцыпліны выкладаюцца і хто іх чытае? Напэўна, не. Але вы ведаеце, што гэта адзін з лепшых універсітэтаў свету і, напэўна, не адмовіліся б ад магчымасці там вучыцца. А прэстыж фарміруецца не толькі за кошт элементаў, якія я пералічыў, але і за кошт меркавання выпускнікоў, ацэнкі з боку працадаўцаў, за кошт прыкладаў паспяховых гісторыяў выпускнікоў, рэалізацыі ўніверсітэтам значных навуковых, адукацыйных і культурных праектаў. Мы павінны выхоўваць прафесійную культуру студэнтаў, прывіць разуменне прафесіі. У выпадку, калі чалавек зразумеў, што гэтая прафесія не яго, дапамагчы яму адмовіцца, змяніць прафесійны выбар.

Так, у цяперашні час на дзённай і завочнай формах у БДУКМ навучаецца каля 5000 студэнтаў. Сёлета на падрыхтоўку I ступені адукацыі вядзецца набор на 12 спецыяльнасцяў, многія з якіх маюць свае кірункі (больш за 25). Дадатковыя магчымасці дае магістратура, аспірантура, а таксама сістэма перападрыхтоўкі.

У ацэнцы запатрабаванасці той ці іншай спецыяльнасці я не арыентаваўся б толькі на лічбы конкурсу. Ёсць так званыя «магавыя» спецыяльнасці, якія маюць на ўвазе шырокія магчымасці для працаўладкавання і магчымасць падрыхтаваць значную колькасць абітурыентаў, а ёсць «адзінкавыя» (іх яшчэ называюць элітнымі), якія арыентаваны на больш вузкі рынак працы пераважна за кошт спецыфічных патрабаванняў да абітурыентаў. Напрыклад, відавочна, што набор на бальныя танцы будзе заўсёды меншы, чым набор на культуралогію, аднак не думаю, што правамерна было б казаць пра меншую запатрабаванасць той ці іншай спецыяльнасці. Наша задача — пастаянна маніторыць попыт, уяўляць, што трэба абітурыентам і якія ў іх перспектывы пасля заканчэння ўніверсітэта.

— **Ці дапамагае выкладчыцкі склад зрабіць навучальны працэс больш цікавым? Хто сёння ў прафесійным касцяку выкладчыкаў: свае спецыялісты ці запрошаныя?**

— Якімі б выдатнымі ні былі навучальныя праграмы, іх рэалізацыя ў канчатковым выніку залежыць ад таго, хто ўваходзіць у аўдыторыю і працуе са студэнтамі. Аснова прафесарска-выкладчыцкага складу БДУКМ — вядучыя ў рэспубліцы спецыялісты на працягу, па якіх ажыццяўляецца падрыхтоўка ва ўніверсітэце. Натуральна, што такія людзі не могуць быць не запатрабаванымі і ў іншых арганізацыях. Трэба быць рэалістамі і разумець, што майстар сваёй справы хутчэй за ўсё з вялікім задавальненнем будзе працаваць у

Юрый Бондар.

камерцыйнай сферы, дзе ўзнагароджанне за працу значна большае. Хоць не ўсё так дрэнна з заробкам і ў нас: мы пастаянна займаем першае або другое месца па сярэднім заробку ў галіне — гэта значыць, сапраўды цэннім і падтрымліваем выкладчыкаў. Але і ў тым, што многія хочучы працаваць у бізнесе, я не бачу нічога дрэннага, бо там ад спецыяліста патрабуюць па максімуме, а значыць, ён цалкам раскрываецца, добра ведае і разумее, што чакаюць ад работніка ў гэтай сферы, пашырае прафесійныя кантакты, а затым прыносіць усё гэта назад ва ўніверсітэт, каб падзяліцца са студэнтамі. Вядома, ёсць ва ўніверсітэце і тэарэтычныя курсы, але няма і практыка-арыентаваных заняткаў. Таму і выкладчыцкі склад у нас разнастайны: ёсць выкладчыкі, якія прапрацавалі ва ўніверсітэце не адзін дзясятак гадоў, а ёсць і запрошаныя спецыялісты, якімі мы ганарымся і супрацоўніцтва з якімі шануем.

— **Як развіваецца ВНУ і сістэма навучання? Ці ўлічваюцца павевы і тэндэнцыі, што назіраюцца ў культуры апошнім часам? Ці адбываецца гэта на ўвядзенні новых спецыяльнасцяў?**

— Калі мы жадаем заставацца канкурэнтнай навучальнай установай, павінны ўлічваць тэндэнцыі для элементарнага выжывання ўніверсітэта. Просты прыклад — мы рэалізавалі тры творчыя праекты — мюзіклы «Дуброўскі», «Казанова», а таксама праект «Сем таямніц Беларусі». Гэта першы такога роду досвед у гісторыі ўніверсітэта і вельмі ўдалы. Адрозніваць павышаную цікавасць да сябе з боку абітурыентаў, студэнтаў, нашых выпускнікоў, прадстаўнікоў шоу-бізнесу. Калі пачыналі, было страшна: ніхто не быў упэўнены ў поспеху. Гэты шлях мы прайшлі першымі за ўсю гісторыю мастацкай адукацыі на тэрыторыі былога СССР. З мюзіклам «Дуброўскі» мы выязджалі ў Маскву, і там нават мэтры расійскай сцэны прызнавалі, што гэта шэдэўр. За кулісы прыходзілі дэлегацыі, каб паглядзець, у чым падвох: думалі, што ролі на сцэне выконваюць пераапрапанутыя дарослыя артысты.

Відавочна, што цягам многіх гадоў мы не можам прапаноўваць адны і тыя ж спецыяльнасці: да нас проста перастаюць паступаць. Больш за тое, у цяперашні час у рэспубліцы вядзецца актыўная работа па падрыхтоўцы новага класіфікатара спецыяльнасцяў. Не хачу забягаць наперад, але ўпэўнены, што па выніках гэтай працы ўніверсітэт парадуе будучых абітурыентаў новымі спецыяльнасцямі, некаторыя з якіх стануць для краіны ўнікальнымі.

— **Каб адчуць жыццё ў культуры, трэба быць у ёй ужо на этапе навучання? Ці ёсць творчыя праекты (падыходы) для студэнтаў, што садзейнічаюць раскрыццю творчых здольнасцяў?**

— Паглыбленне ў будучую прафесію як мага раней — залог якаснай падрыхтоўкі спецыялістаў, а таксама патрабаванне да вышэйшай школы з боку кіраўніцтва краіны. Улічваючы спецыфіку галіны культуры, творчым праектам і падыходам мы надаём самую пільную ўвагу. Па-першае, у нас вельмі значны кампанент практычных заняткаў у працэсе самога навучання. Па-другое, у нас адна з лепшых у рэспубліцы баз для забеспячэння практычных заняткаў. У прыватнасці,

тэхнічнае абсталяванне кафедры эстрады на факультэце музычнага мастацтва не мае аналагаў у Беларусі. Па-трэцяе, мы бяром актыўны ўдзел ва ўсіх культурных мерапрыемствах нашай краіны. Гэта «Славянскі базар», Дзень Незалежнасці, адкрыццё і закрыццё разнастайных чэмпіянатаў, святочныя канцэрты на афіцыйных сходах. Па-чацвёртае, мы рэалізуем уласныя праекты. У цэлым, колькасць мерапрыемстваў ва ўніверсітэце за год перавышае пяць сотняў, гэта значыць, скардзіцца на недахоп магчымасцей для рэалізацыі творчых здольнасцей нашым студэнтам не даводзіцца.

— **Ці ёсць магчымасць удасканалваць веды ў тых, хто адвучыўся раней і хоча развівацца ў нагу з часам?**

— Як і ў іншых галінах, мы забяспечваем павышэнне кваліфікацыі, стажыроўкі і перападрыхтоўку для спецыялістаў. Да нядаўняга часу атрымаць адукацыю можна было толькі на платнай аснове на факультэце дадатковай адукацыі. Так, у сярэднім на перападрыхтоўцы па 10 спецыяльнасцях навучалася больш як 200 слухачоў у год (самы вялікі паказчык у параўнанні з іншымі ўстановамі адукацыі ў галіне). З верасня гэтага года дзяржава, ацаніўшы нашы поспехі і патэнцыял у галіне адукацыі дарослых, даверыла ўніверсітэту і дзяржаўнаму павышэнню кваліфікацыі і перападрыхтоўку спецыялістаў за кошт сродкаў дзяржаўнага бюджэту, а гэта яшчэ ў сярэднім каля 190 слухачоў у год.

Наш універсітэт мы лічым вялікай творчай сям'ёй, садружнасцю студэнтаў і педагогаў. Намі рухае дух партнёрства. Любога студэнта, які падае надзею, мы адсочваем з першага курсу. Нават ведаем нашых абітурыентаў са школьнай лавы. Першапачаткова ставім мэту — знайсці таленты, якія потым становяцца гонарам універсітэта.

— **Як накіонт магчымасці стажыровак для вашых студэнтаў, абмену студэнтамі з іншымі краінамі? Адкуль і на якія спецыяльнасці едуць вучыцца больш ахвотна ў вашу ВНУ?**

— Перш за ўсё неабходна размежаваць паняцці «акадэмічны абмен» і «экспарт адукацыйных паслуг». Экспарт — адзін з прыярытэтаў дзяржаўнай палітыкі, і мы, як дзяржаўны ўніверсітэт, робім унёсак у агульную справу. У цяперашні час у БДУКМ па розных адукацыйных праграмах навучаецца каля 500 замежных грамадзян, пераважна з КНР. Праца з замежнікамі патрабуе сур'ёзных фінансавых і арганізацыйных укладанняў. Мы вырашылі сканцэнтравацца на кітайскім рынку, дзе нашы адукацыйныя паслугі запатрабаваныя, а еўрапейская культура, уключаючы беларускую як гонар еўрапейскай, карыстаецца папулярнасцю. У нас мноства ВНУ-партнёраў у многіх кітайскіх правінцыях, а аўтарытэт універсітэта настолькі высокі, што мы не можам нават задаволіць усе заяўкі на навучанне. Распрацавалі шэраг сумесных адукацыйных праграм з кітайскімі партнёрамі, адкрылі і пашыраем англамоўную магістратуру.

Магчымасці абмену для беларускіх студэнтаў, на жаль, больш абмежаваныя. Такія праграмы на пастаяннай аснове існуюць з Гжэльскім дзяржаўным універсітэтам і Санкт-Пецярбургскім дзяржаўным інстытутам культуры. Асобныя адукацыйныя праекты рэалізуюцца з іншымі краінамі, у тым ліку з Азербайджанам, Польшчай і Кітаем. На жаль, адна з сур'ёзных перашкод для развіцця студэнцкага абмену — слабае веданне замежных моў, а таксама абмежаваныя фінансавыя магчымасці.

— **Як адбываецца размеркаванне і працаўладкаванне студэнтаў? Ці лёгка выпускнікам знаходзіць працу?**

— Улічваючы, што мы адказна і старанна ставімся да фарміравання кантрольных лічбаў прыёму, то цягам апошніх гадоў універсітэт не сутыкаецца з праблемамі пры размеркаванні. Больш за тое, на выпускнікоў многіх спецыяльнасцяў сярод працадаўцаў ёсць нават своеасаблівы конкурс, гэта значыць, мы фізічна не ў стане задаволіць усе заяўкі. Адпаведна, і знайсці працу для нашых выпускнікоў пасля абавязковай адпрацоўкі таксама не з'яўляецца праблемай. Мы ўважліва сочым за дзяржаўнай палітыкай у галіне і гатовыя пры неабходнасці даць першае працоўнае месца і студэнтам, якія навучаюцца за кошт уласных сродкаў. Гэта неабавязкова па законе, але многія выпускнікі выказваюць такое жаданне, і мы ахвотна ідзём ім наустрач.

Мы ганарымся нашай фундаментальнай падрыхтоўкай. У нас ёсць кафедра тэорыі і метадалогіі навукі, мы вучым метадам навуковага аналізу. Гэта важна. Таму што правільна выбраныя метады для аналізу той ці іншай з'явы гарантуюць правільны вынік. Мы лічым сябе адказнымі за падрыхтоўку будучага спецыяліста: наш студэнт не проста рамеснік, ён інтэлігент, асоба, якая ўмее думаць.

Павел ДУБОВІК

УНП 100286677